

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 61 a i art. 154§ 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 23) w związku z art. 83a ust. 2 i art. 83b ust. 1 i art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. 121) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku A. D. z dnia 21.03.2017 r. (wpływ w dniu 27.03.2017 r.) o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 16.05.2013 r. nr (...) określającej warunki umorzenia należności z tytułu składek za okres objęty ustawą z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r., poz. 1551) oraz zmiany w/w decyzji.

W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji organ rentowy wskazał, iż jak wynika z art. 83a ust.2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Powyższy przepis wyłącza możliwość uchylecia lub unieważnienia decyzji w trybie określonym w kpa na wniosek strony. Biorąc pod uwagę powyższe brak jest podstaw do wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności w/w decyzji w związku z wnioskiem A. D. z dnia 27.03.2017 r.

Ponadto zgodnie z art. 154 § 1 kpa decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

W ocenie organu rentowego w sprawie nie wystąpiły łącznie przesłanki pozwalające na wzruszenie decyzji wskazane w art. 154 § 1 kpa. Po dniu wydania decyzji z dnia 16 maja 2013 r. nr (...) nie nastąpiła zmiana okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla oceny występowania przesłanek interesu społecznego lub słusznego interesu strony.

Ponadto brak jest również podstaw do wszczęcia postępowania w sprawie zmiany decyzji z 16.05.2013 r. co do wskazania kwot należności niepodlegających umorzeniu w pkt. II tej decyzji. Organ rentowy wskazał, iż w decyzji jednoznacznie określono należności, które będą podlegały umorzeniu na podstawie przepisów w/w ustawy, natomiast w pkt. II decyzji wskazano, iż warunkiem umorzenia należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Podano również, że należności z tytułu składek za okres od 01 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Przedmiotowa decyzja zawierała więc informacje o konieczności uregulowania należności niepodlegających umorzeniu jako warunku niezbędnego do wydania decyzji o umorzeniu należności na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. Wobec powyższego zarzut dotyczący braku informacji o kwotach należności nie podlegających umorzeniu podniesiony przez ubezpieczoną jest bezzasadny.

Ponadto organ rentowy wyjaśnił, że w art. 1 ust.10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. ustawodawca wskazał, że warunkiem umorzenia należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności niepodlegających umorzeniu należności za okres od 01.01.1999 r. Brak określenia drugiej górnej daty granicznej powoduje, że od wnioskodawcy należy wymagać opłacania składek bieżących (w przypadku prowadzenia lub rozpoczęcia działalności) do dnia wydania decyzji o umorzeniu należności, a niewywiązanie się przez dłużnika z tego obowiązku stanowi podstawę do wydania decyzji o odmowie umorzenia należności. Uwzględniając powyższe uwarunkowania, podawanie w sentencji decyzji określającej warunki umorzenia należności niepodlegających umorzeniu jest bezcelowe, gdyż w większości przypadków wskazana kwota nie pokrywałaby się z rzeczywistością, tj. należnościami, które należało uregulować w celu spełnienia warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 10 w/w ustawy.

Wobec niespełnienia przez A. D. warunków umorzenia należności Zakład w dniu 12.09.2014 r. wydał decyzję nr (...) o odmowie umorzenia należności z tytułu składek. Od decyzji tej ubezpieczona złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi.

W świetle art. 61 a § 1 kpa gdy żądanie w przedmiocie wszczęcia postępowania zostało wniesione przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

Natomiast w art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdzono, że w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy kpa, chyba że ustawa stanowi inaczej. Na podstawie art. 83b ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli przepisy kpa przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, Zakład w tych przypadkach wydaje decyzję.

Wydanie przedmiotowej decyzji jest zatem w pełni uzasadnione.

/ decyzja k.8-7 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 22 czerwca 2017 r. wniosła A. D. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika domagając się wszczęcia postępowania z urzędu oraz stwierdzenia nieważności decyzji ZUS z dnia 16 maja 2013 r. co do pkt II tej decyzji. Mając to na uwadze odwołująca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz stwierdzenie nieważności decyzji z dnia z dnia 16 maja 2013 r.

W uzasadnieniu swego stanowiska odwołująca podniosła iż decyzją z dnia 16 maja 2013 r. określone zostały podlegające umorzeniu należności z tytułu składek szczegółowo w decyzji wymienione, a nadto jej punkcie I orzeczone że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. W decyzji nie została jednak wskazana kwota należności nieniepodlegających umorzeniu co uznać należy za nieprawidłowe gdyż uniemożliwiało to wnioskodawczyni spełnienie warunku o którym mowa w decyzji. Ponadto odwołująca podniosła, że za możliwością inicjowania przez stronę postępowania w wszczynającego z urzędu opowiedział się Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie III A Ua (...).

/ odwołanie k. 2-3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo zaś podniósł, iż wobec niespełnienia przez A. D. warunków umorzeni należności w dniu 12.09. 2014 r. organ rentowy wydał decyzję z dnia 12.09.2014 r. o odmowie umorzenia należności z tytułu składek. Od tej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi inicjując postępowanie w sprawie VIII U 1449/16. Postanowieniem z dnia 28.03.2017 r. odwołanie zostało odrzucone. Ponadto przed Sądem Okręgowym w Łodzi toczy się postępowanie z odwołania ww. od decyzji z dnia 22.01.2016 ustalającej wysokość zadłużenia z tytułu składek - sygn akt VIII U 426/16.

/ odpowiedź na odwołanie k. 5-6/

Na rozprawie w dniu 19 września 2019 r. poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z kolei pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

/ stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 19 września 2019 r. 00:14:35 00:23:04/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, co następuje:

Wnioskiem z dnia z dnia 21.03.2017 r. (wpływ w dniu 27.03.2017 r.) A. D. wniosła o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 16 maja 2013 r. co do pkt II tej decyzji i określenie kwotowe należności niepodlegających

umorzeniu, względnie o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16 maja 2013 r. co do pkt II tej decyzji i jej uchylenie w tej części.

/ wniosek k. 3-4 akt ZUS/

W konsekwencji powyższego wydano zaskarżoną decyzję z dnia 17 maja 2017 r.

/ decyzja k.8-7 akt ZUS/

Decyzją z dnia 16 maja 2013 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r., poz. 1551) określił, iż według stanu na dzień 4.02.2013 r. na wniosek A. D. umorzeniu polegają należności z tytułu składek na: ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy i w wysokości szczegółowo wskazanej w pkt. I tej decyzji. Natomiast w pkt. II decyzji stwierdzono, iż warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r. nr 78, poz. 465 ze zm.).

/Decyzja k. 20-22 akt abolicyjnych/

Wskazana decyzja została doręczona wnioskodawczyni A. D. 17 maja 2013 r.,. Wnioskodawczyni nie do końca zrozumiała jej treść, dlatego wątpliwości usiłowała wyjaśnić bezpośrednio w ZUS- ie. Po rozmowie z pracownikiem ZUS uznała, iż sprawa jest załatwiona i nie ma żadnych zobowiązań względem organu rentowego.

/ bezsporne, potwierdzenie odbioru k. 21 akt abolicyjnych, zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy dnia 19 września 2019 r. 00:04:01 - 00:14:35/

Wnioskodawczyni nie odwołała się od ww. decyzji. Decyzja z dnia 16 maja 2013 r. uprawomocniła się w dniu 18 czerwca 2013 r.

/bezsporne. Potwierdzenie odbioru k. 21 akt abolicyjnych /

Decyzją z dnia 12 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. D. umorzenia należności z tytułu składek objętych decyzją z dnia 16 maja 2013 r. W uzasadnieniu wskazanego stanowiska podniesiono, iż warunkiem umorzenia należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Należności należało opłacić wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 78, poz. 465 ze zm.). Decyzja określająca warunki umorzenia uprawomocniła się w dniu 18 czerwca 2013 r. W dniu 18 czerwca 2014 r. upłynął termin uregulowania należności nie podlegających umorzeniu. W wyznaczonym terminie A. D. nie opłaciła w/w należności.

/ decyzja k. 36-36 v akt abolicyjnych/.

Wnioskodawczyni odwołała się od ww. decyzji do Sądu Okręgowego w Łodzi zaskarżając ją w całości i domagając się jej uchylenia. W uzasadnieniu swego stanowiska podnosiła, iż decyzja z dnia 16 maja 2013 r. określająca warunki umorzenia składek nie precyzowała warunków umorzenia dlatego też zaskarżona decyzja jest bezzasadna.

/ odwołanie k. 40 akt abolicyjnych/

Postanowieniem z dnia 28 marca 2017 r. Sąd Okręgowy, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie VIII U 1449/16 odrzucił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji z dnia 12 września 2014 r. Postanowienie uprawomocniło się 7 czerwca 2017 r.

/ postanowienie k. 73 akt abolicyjnych/

Decyzją z dnia 22 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. określił wysokość zadłużenia wnioskodawczynie z tytułu składek łącznie na kwotę 2 023,60 zł za okres pierwotnie objęty decyzją z dnia 16 maja 2013 r.

/ decyzja k. 3 załączonych akt sprawy VIII U 426/16/

Wnioskodawczynie od ww. decyzji wniosła odwołanie do Sądu Okręgowego w dniu 28 stycznia 2016 r. domagając się jej uchylenia. W uzasadnieniu swego stanowiska podnosiła z wskazane należności zostały w całości przez organ rentowy umorzone.

/ odwołanie k. 2 załączonych akt sprawy VIII U 426/16/

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie A. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń społecznych z dnia 22 stycznia 2016 r.

/ wyrok k. 68 załączonych akt sprawy VIII U 426/16/

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie III AUa 385/18 oddalił apelację wnioskodawczynie wniesioną od ww orzeczenia.

/ wyrok k. 122 załączonych akt sprawy VIII U 426/16/

Wnioskodawczynie podpisała z ZUS ugodę w przedmiocie spłaty zaległości z tytułu składek. Należność spłaca w ratach.

/zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy dnia 19 września 2019 r. 00:04:01 - 00:14:35/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy , aktach rentowych oraz w załączonych aktach abolicyjnych i aktach sprawy VIII U 426/16. W toku procesu żadna ze stron nie powołała okoliczności mogących podważyć ich wiarygodność. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również częściowo na zeznaniach wnioskodawczynie. Sąd nie dał wiary ww w zakresie w jakim twierdziła, iż na przestrzeni lat nie docierały do niej decyzje z ZUS odnoszące się do faktu istniejącego zadłużenia. Wnioski przeciwne co do prawidłowości kierowanych do niej doręczeń wywieść bowiem należy z faktu odrzucenia jej odwołania od decyzji ZUS z dnia 12 września 2014 r. Gdyby wnioskodawczynie w istocie nie otrzymała nie ze swej winy przesyłanej do niej korespondencji, wskazane odwołanie zostałyby rozpoznane co do meritum. Tym samym brak było podstaw do czynienia w tym zakresie ustaleń odmiennych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawczynie bezzasadnie kwestionuje odmowę wszczęcia przez organ rentowy postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16 maja 2013 r. w zakresie jej punktu II. Odwołująca wywodzi, iż zaskarżona decyzja nie jest prawidłowa bowiem organ rentowy wydając decyzję z dnia 16 maja 2013 r. określając warunki umorzenia składek de facto nie sprecyzował warunków umorzenia, nie podając kwot

zaległości niepodlegających umorzeniu. Tym samym wskazana decyzja nie mogła być prawidłowo zrealizowana przez wnioskodawczynię i uznać należy ją za nieważną.

Odnosząc się do powyższego w pierwszej kolejności wskazać należy, iż w obowiązującym na dzień wydania wyroku stanie prawnym, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd powszechny nie jest uprawniony do orzekania w przedmiocie nieważności decyzji administracyjnej, ale przy uwzględnieniu przesłanek określonych w odpowiednich przepisach kodeksu postępowania administracyjnego – rozpoznaje istotę sprawy, która stanowi istnienie (nieistnienie) wynikającego z przepisów prawa materialnego określonego prawa lub zobowiązania stwierdzonego wadliwą decyzją organu rentowego /wyrok SA w Szczecinie z dnia 27 stycznia 2015 r. III AUa 346/14 Legalis nr 12425885/

W postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie przepisów prawa materialnego. Sąd ten dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego kontroli prawidłowości aktu organów rentowych, natomiast wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 15 października 2015 r. III AUA 760/15).

Od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie od decyzji pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Na tego rodzaju wadach decyzji skupia się też postępowanie sądowe, a wady spowodowane naruszeniem przepisów postępowania przed organem rentowym, pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 r. nr 19 - 20, poz. 252).

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych -jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego będącego przedmiotem odwołania (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142; z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5 - 6, poz. 65),. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. Podzielając to stanowisko, jak i pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., II UK 356/01 (OSNP 2004 nr 3, poz. 52), wskazać należy, że w wypadkach innych wad, wymienionych w art. 156 § 1 KPA i w przepisach, do których odsyła art. 156 § 1 pkt 7 KPA, konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Zgodnie z poglądem wyrażonym w przywołanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., będącym wyrazem ugruntowanego już stanowiska w doktrynie i orzecznictwie, instytucja stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej nie mieści się w pojęciu "odwołania" i nie podlega normie art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podnieść należy, że wśród przewidzianych w art. 477⁹ § 3 KPC, art. 477¹⁰ § 2 KPC i art. 477¹⁴ KPC sposobów rozpoznania odwołania przez sąd nie przewidziano stwierdzenia nieważności decyzji organu rentowego, nawet przy odpowiednim stosowaniu art. 180 § 1 KPA Natomiast decyzja organu rentowego o tyle ma znaczenie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania (sporu) jest określony treścią tej decyzji (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 121; w postanowieniu z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601).

Konsekwentnie, podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej. Wskazać należy, iż postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych toczy się trybie odwoławczym od decyzji organu rentowego, co wynika z treści art. 476 § 2 KPC. Taki odwoławczy tryb postępowania powoduje, iż sąd powszechny rozpoznając odwołanie wniesione przez stronę postępowania dokonuje kontroli prawidłowości decyzji wydanej przez organ rentowy z punktu widzenia jej zgodności z prawem i równocześnie związany jest jej zakresem. Poza sporem jest, iż skarżąca wnosząc odwołanie od decyzji z dnia 17 maja 2017 r. wszczęła niniejsze postępowanie sądowe. Niemniej jednak nie sprawia to, iż przedmiotem

analizy Sądu może być ewentualna nieważność decyzji z dnia 16 maja 2013 r. gdyż jak podniesiono powyżej w obowiązującym stanie prawnym nie leży to w kognicji Sądu – jest objęte procedurą administracyjną - a poza tym nie było to objęte przedmiotem orzekania organu rentowego.

Z całą stanowczością podkreślić należy, iż przedmiotem zaskarżonej decyzji była odmowa wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji nie zaś odmowa stwierdzenia nieważności tej decyzji. Tym samym zarzuty skarżącej mające na celu wykazanie nieważności orzeczenia z dnia 16 maja 2013 r., wskazujące na rzekomo nieprawidłowe ukształtowanie jej treści w zakresie sprecyzowania warunków umorzenia należności składkowych nie mogą prowadzić do spodziewanych przez stronę skutków procesowych. Przedmiotem analizy Sądu na skutek wniesienia odwołania od decyzji z dnia 17 maja 2017 r. może być bowiem tylko i wyłącznie legalność odmowy wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16 maja 2013 r..

Mając to na uwadze wskazać należy, iż zgodnie z art. 83a ust. 2 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Stosownie do art. 16 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego - decyzje ostateczne to takie, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji.

Art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) ogranicza więc kompetencje strony do inicjowania postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji, dozwalając na ich weryfikację wyłącznie wykonawcom zabezpieczenia społecznego (ZUS, Prezes KRUS, wojskowe organy rentowe) pod warunkiem, że od takiej decyzji nie zostało uprzednio złożone odwołanie do właściwego sądu. (wyrok SA Rzeszów z dnia 27-12-2013 III AUa 905/13) Zwrócić należy również uwagę, że przepis ten po pierwsze dotyczy tylko możliwości działania przez organ rentowy z urzędu, a nie na wniosek strony, a po drugie, dotyczy to tylko decyzji, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu. /wyrok SA Katowice z dnia 18-10-2013 III AUa 70/13 /

Na gruncie rozpoznawanej sprawy decyzja z dnia 16 maja 2013 r. nie była decyzją ostateczną, a ubezpieczonej przysługiwało prawo do wniesienia od niej odwołania do Okręgowego Sądu Pracy i (...), z którego jak się okazało nie skorzystała. Niemniej jednak jej bierność w tym przedmiocie sama w sobie nie czyni wniesionego odwołania uzasadnionym.

Decyzje, o których mowa w przepisie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1442), podejmowane są z urzędu, za zgodą strony. Nie oznacza to jednak, że strona zainteresowana zmianą lub uchyleniem ostatecznej decyzji organu rentowego nie może składać wniosków w tym zakresie. Jej wniosek należy w takim przypadku potraktować, jako wniosek o wszczęcie postępowania z urzędu. / wyrok SA Łódź z dnia 25-06-2014 III AUa 2066/13/

Jednakże wskazanie przez ustawodawcę w przepisie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych na uprawnienie organu do unieważnienia decyzji z urzędu, z jednoczesnym odesłaniem do stosowania tego uprawnienia na zasadach określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego należy uznać za ustawowe zawężenie sposobu wszczęcia takiego postępowania tylko z urzędu, wykluczając dopuszczalność jego wszczęcia na wniosek strony do tego uprawnionej, jeżeli uprzednio strona nie złożyła odwołania od tej decyzji do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. /wyrok WSA Warszawa z dnia 19-07-2007 (...) SA/Wa (...) kontekście powyższego uznać należy, iż brak jest podstaw do wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 16 maja 2013 r. na wniosek A. D., która z niewiadomych względów nie kwestionowała jak sama podaje wątpliwej treści decyzji z dnia 16 maja 2013 r. na drodze odwołania do Sądu powszechnego.

Ponadto zgodnie z art. 154 § 1 kpa decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy – co słusznie podkreślił organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie nastąpiła też, żadna zmiana okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla oceny występowania przesłanek interesu społecznego lub słusznego interesu trony. Okoliczności te nie zostały wykazane przez wnioskodawczynię choć to na niej w tym zakresie spoczywał ciężar dowodu – art. 6 kc. Wobec tego i te przesłanki nie mogą wpływać na zmianę zaskarżonej decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest też podstaw do uwzględnienia wniosku ubezpieczonej i wszczęcia postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 16 maja 2013 r. co do wskazania kwot należności niepodlegających umorzeniu w pkt. II tej decyzji.

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż kwestia prawidłowości określenia warunków umorzenia z decyzji z dnia 16 maja 2013 r. była już przedmiotem kontroli sądowej. Co prawda wnioskodawczyni co bezsporne, nie zaskarżyła przedmiotowej decyzji, jednakże zaskarżyła decyzję organu rentowego z dnia 12 września 2014 r., którą odmówiono jej umorzenia należności z tytułu składek objętych decyzją z dnia 16 maja 2013 r., oraz decyzję z dnia 22 stycznia 2016 r. określającą wysokość zadłużenia wnioskodawczyni z tytułu składek za okres pierwotnie objęty decyzją z dnia 16 maja 2013 r. W odwołaniach wniesionych od wskazanych decyzji wnioskodawczyni kolejno argumentowała, iż decyzja z dnia 16 maja 2013 r. określająca warunki umorzenia składek de facto nie precyzowała warunków umorzenia dlatego też decyzja odmawiająca umorzenia jest bezzasadna i wskazywała na fakt umorzenia należności z tytułu składek. Rozpoznając wskazane odwołania Sąd Okręgowy w Łodzi, postanowieniem z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie sygn akt VIII U 1449/16 odrzucił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 12 września 2014 r., oraz wyrokiem z dnia 26 stycznia 2018 r. oddalił odwołanie A. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 stycznia 2016 r. Z kolei wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie III AUa 385/18 oddalił apelację wnioskodawczyni wniesioną od wyroku z dnia 26 stycznia 2018r. Wskazane orzeczenia są prawomocne.

Zgodnie z art. 365 § 1 kpc, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zgodnie zaś z art. 366 kpc wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

Tym samym nie jest dopuszczalne w świetle art. 365 § 1 KPC odmienne ustalenie zaistnienia, przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych, chociażby przedmiot tych spraw się różnił. /wyrok SA Łódź z dnia 11-12-2018 I ACa 278/18/. Zakazane jest także dokonywanie ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 roku, sygn.. II PK 38/11). Rozciąga się ona również na zawarte w uzasadnieniu motywy rozstrzygnięcia, które mogą mieć znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej i powagi rzeczy osądzonej prawomocnego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 roku, sygn. V CSK 433/13). Strony zaś nie mogą opierać swojego stanowiska na zarzutach sprzecznych z oceną prawną sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2013 roku, sygn.. V CSK 101/12).

Mając powyższe podkreślenia wymaga, iż wydając prawomocne rozstrzygnięcia w przedmiocie legalności decyzji z dnia 12 września 2014 r. i z dnia 22 stycznia 2016 r. Sądy nie znalazły podstaw by kwestionować ich poprawność, choć ta zależała także od oceny stanu faktycznego związanego wydaniem decyzji z dnia 16 maja 2013 r., w przedmiocie zmiany której wszczęcia postępowania domagała się odwołująca. W konsekwencji w chwili obecnej brak podstaw do czynienia ustaleń odmiennych w tej materii. W świetle prawomocnych już orzeczeń brak jest więc uchybień proceduralnych czy merytorycznych uzasadniających wszczęcie postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 16.05.2013 r. co do wskazania kwot należności niepodlegających umorzeniu w pkt. II decyzji.

Zaskarżona decyzja w pełni zatem odpowiada prawu.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC oddalił odwołanie jako bezzasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c., a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalił zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265).

J.L.